

**НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА:
ДОСВІД, РОЗВИТОК,
ПЕРСПЕКТИВИ,
ТРАНСФОРМАЦІЯ
ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ**

III Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(15 травня 2026 р., м. Суми)

Суми – 2026

III Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Нова українська школа: досвід, розвиток, перспективи, трансформація» 15 травня 2026 р.

**НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА:
ДОСВІД, РОЗВИТОК,
ПЕРСПЕКТИВИ,
ТРАНСФОРМАЦІЯ
ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ**

III Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(15 травня 2026 р., м. Суми)

III Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Нова українська школа: досвід, розвиток, перспективи, трансформація» 15 травня 2026 р.

УДК 371:372.8:373:374:378

Рекомендовано до друку Вченою радою
КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Протокол № 8 від 29.05.2026

Редакційна колегія

Коростіль Л.А., к. пед. н., доцент КЗ Сумського ОІППО (головний редактор)

Грицай С. М., к. пед. наук, доцент КЗ Сумський ОІППО

Деменков Д. В., ст. викладач КЗ Сумського ОІППО

Декунова З. В., ст. викладач КЗ Сумського ОІППО

Драновська С. В., к. пед. н., доцент КЗ Сумського ОІППО

Клюніна Н. В., ст. викладач КЗ Сумського ОІППО

Кода С. В., к. пед. н., доцент КЗ Сумського ОІППО

Лавська А. М., ст. викладач КЗ Сумського ОІППО

Логвиненко Ю. В. к. пед. н., доцент КЗ Сумського ОІППО

Луценко С. М., к. пед. н., доцент КЗ Сумського ОІППО

Серих Л. В., к. пед. н., доцент КЗ Сумського ОІППО

Успенська В. М., к. пед. н., доцент КЗ Сумського ОІППО

Шкурдода Л. О., ст. викладач КЗ Сумського ОІППО

Нова українська школа: досвід, розвиток, перспективи, трансформація : збірник наукових статей / за заг. ред. Л.А. Коростіль +АІ. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2026. – 196 с.

У збірнику опубліковані наукові статті III Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції «Нова українська школа: досвід, розвиток, перспективи, трансформація», проведеної на базі Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти 15 травня 2026 року.

Редакція не несе відповідальності за зміст текстів і не завжди поділяє думки їх авторів.

УДК 371:372.8:373:374:378

©Колектив авторів, 2026

© ФОП Цьома С.П., 2026

Поєднання класичного мистецтва із сучасними музичними та візуальними практиками дозволяє зробити освітній процес більш актуальним, емоційно насиченим і близьким до потреб сучасного учнівства.

Переконані, що інтеграція осучасненого мистецького контенту сприяє розвитку креативності, критичного мислення, емоційної відкритості та формуванню цілісної мистецької культури особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (ДСТУ 8302:2015)

1. Василюк А., Кіт Г. Учні покоління Альфа: специфіка навчання в умовах школи I ступеня *Інновації в дошкільній і початковій освіті*, № 1(3), 2025 С.9–20.
2. Гайдамака О., Малечко Т., Стель у мистецтві як вісь інтеграції: методичні акценти навчання мистецтву у 8 класі закладів загальної середньої освіти. *Проблеми освіти*, (1(102)), 128-135. <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-102.2025.09> (дата звернення: 14.05.2026).
3. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 верес. 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.05.2026).
4. Масол Л. М. Мистецька освіта в основній школі: методика навчання : посібник для вчителів. Київ : Світич, 2022. 224 с.
5. Моторна О.С., Сердюк О.П. Музичне сприймання: активні способи «спілкування» з музичним твором. *Мистецтво та освіта*. 2021. № 3 (101). С. 13–18.
6. Панченко Т. В. Цифрові технології на уроках мистецтва як засіб формування візуальної грамотності. *Мистецтво та освіта*. 2023. № 2 (108). С. 15–21.
7. Шарандак О. Покоління Альфа: як зрозуміти дітей, які народилися у світі, що постійно оновлюється . КІТЕ вебсайт. URL: <https://lnk.ua/DYHn1k9bx> (дата звернення: 19.05.2026).
8. Юцевич Ю.Є. С. Словник-довідник. Музика. 2-ге вид., перероб. та доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 352 с.
9. Google Arts & Culture. URL: <https://artsandculture.google.com/> (дата звернення: 14.05.2026).

Серих Лариса,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри теорії і методики змісту освіти
Комунального закладу Сумський обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти,
su181260slv@ukr.net

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ, МЕТОДІВ І ТЕХНОЛОГІЙ РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті висвітлено практичний досвід використання сучасних форм, методів і технологій розвитку мистецької компетентності

III Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Нова українська школа: досвід, розвиток, перспективи, трансформація» 15 травня 2026 р.

педагога в освітній діяльності в умовах реалізації концепції Нової української школи. Охарактеризовано можливості формувального оцінювання як інструменту підтримки професійного зростання вчителя та розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти. Представлено приклади використання інтерактивних вправ, цифрових сервісів і технологій, що сприяють розвитку мистецької, інформаційно-цифрової та комунікативної компетентностей.

Ключові слова: мистецька компетентність, безпечне освітнє середовище, цифрові технології, Нова українська школа.

Сучасний освітній простір характеризується комплексом складних і водночас надзвичайно важливих викликів, зумовлених динамічністю науково-технічного прогресу, соціально-економічними трансформаціями та соціокультурними змінами. Усе це актуалізує процеси модернізації освіти як важливого соціального інституту.

Водночас культура не зводиться лише до відвідування музеїв, театрів чи виставок, участі у флешмобах, квестах або дискусійних панелях. Вона насамперед звернена до внутрішнього світу людини, її здатності до гуманності, емоційного переживання та духовного розвитку. Особливо важливим вважаємо те, що саме мистецтво є одним із найефективніших інструментів впливу на внутрішній світ особистості.

Мета мистецької освітньої галузі полягає у «цілісному розвитку успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомленні власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формуванні компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкритті креативного потенціалу, залученні до культурних процесів в Україні» [1, с. 12]. Саме тому проблема розвитку мистецької компетентності педагогів закладів загальної середньої освіти засобами сучасних форм, методів і технологій є доцільною, своєчасною й актуальною.

Актуалізація проблеми розвитку мистецької компетентності педагогів значно посилилася в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» [2] та впровадження Державного стандарту базової середньої освіти [1].

Однією з провідних тенденцій сучасної освіти є інтеграція виховних і соціокультурних впливів середовища. Інтегративне сприйняття художніх творів можливе за умов цілеспрямованого розвитку психофізіологічних механізмів формування асоціативних зв'язків свідомості.

Тривалий час у системі освіти домінувала «ЗУН-парадигма результату» (І. Зимня), яка ґрунтувалася на ієрархії знань, умінь і навичок, а також методиках їх формування, контролю та оцінювання. На сучасному етапі трансформація змісту освіти визначається принципово іншим підходом до його структурування, орієнтованим на кінцевий результат – формування компетентностей, передбачених Державним стандартом [1] та концепцією «Нова українська школа» [2].

Компетентнісний підхід в освіті досліджували В. Байденко, В. Болотов, П. Борисов, Б. Ельконін, І. Зимня, Т. Іванова, В. Лаптев, О. Лебедєв, Л. Луценко, Н. Селезньова, Ю. Татур, І. Фрумін, С. Шишов та інші науковці. У своїх працях вони розглядають компетентнісний підхід як спрямованість освітнього процесу на формування ключових і предметних компетентностей особистості, здатної успішно функціонувати в умовах інформаційного суспільства.

На нашу думку, у цих умовах особливої ваги набуває формування особистості, здатної жити в полікультурному світі, активно впливати на соціокультурні процеси, творчо самореалізовуватися та відповідально взаємодіяти з навколишнім середовищем.

Здобувачі освіти мистецької освітньої галузі пізнають різні види мистецтва, інтерпретують художні образи, набувають досвіду емоційних переживань, розвивають ціннісне ставлення до мистецтва, формують художньо-образне та асоціативне мислення. Важливо, що через взаємодію з мистецькими об'єктами вони пізнають себе, розвивають емоційний інтелект і творчий потенціал.

Серед компетентностей, визначених Професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [3], вагомими, на наш погляд, є загальнокультурна та предметно-методична компетентності, складовою яких виступає мистецька компетентність. Їх важливим підґрунтям є інформаційно-цифрова компетентність, що передбачає здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, критично оцінювати інформацію, ефективно використовувати цифрові технології та створювати електронні освітні ресурси.

Переконані, що саме категорія «здатності до дії» сьогодні визначає результативність професійного зростання педагога, адже передбачає не лише володіння знаннями, а й уміння застосовувати їх у реальних освітніх ситуаціях.

Мета статті полягає в характеристиці практичного досвіду використання сучасних інноваційних та інтерактивних форм, методів і технологій розвитку мистецької компетентності педагога мистецької освітньої галузі, зокрема в умовах забезпечення формувального оцінювання.

Українська система освіти сьогодні активно модернізується відповідно до ідей концепції Нової української школи. Реалізація цих змін здійснюється через упровадження нових державних стандартів, компетентнісного підходу та інструментарію формувального оцінювання [4, с. 27].

Практика засвідчує, що сучасне освітнє середовище суттєво змінюється під впливом цифрових технологій та електронних освітніх мереж, які відкривають доступ до різноманітних форматів інформації. Саме тому дедалі помітнішою стає різниця між традиційним підходом до оцінювання та інноваційними підходами, орієнтованими на підтримку індивідуального поступу учня.

Водночас поняття «оцінювання» не обмежується лише виставленням балів. Це насамперед змістовна взаємодія між учителем, учнем і батьками щодо навчальних досягнень здобувача освіти на основі зрозумілих цілей та критеріїв.

Для ефективного застосування формувального оцінювання важливо створити таке освітнє середовище, у якому учень не боїться помилятися, ставити запитання, висловлювати власну думку та проявляти творчість. На нашу думку, саме атмосфера психологічної безпеки є важливою умовою успішної мистецької освіти.

Поточне формувальне оцінювання має здійснюватися системно та послідовно, забезпечуючи наступність між початковою та базовою середньою освітою. Особливо важливим вважаємо чітке формулювання навчальних цілей і прозоре ознайомлення учнів із критеріями оцінювання. Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою, та критерії оцінювання. Доцільно поступово залучати учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності [4, с. 9].

Наведемо приклади вправ, методів та інструментів формувального оцінювання, які, на нашу думку, ефективно сприяють розвитку мистецької компетентності педагогів і здобувачів освіти.

Орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію допомагає ознайомлення зі схемою символіки «Дерево життя», що є символом гармонії, безперервності життя та духовного оновлення [5, с. 149].

Для організації взаємодії учасників освітнього процесу та створення спільнот професійного обміну досвідом доцільно використовувати спільну дошку Padlet. Наприклад, учні можуть розміщувати відео романсів чи серенад, які їх зацікавили, здійснюючи музичне вітання та водночас розвиваючи навички цифрової комунікації (рис.1) [5, с.141].

Рис. 1. Перевірка домашнього завдання на дошці Padlet

Формуванню функціональної грамотності у використанні цифрових ресурсів сприяє вправа «Сортування понять» із використанням сервісу LearningApps, під час якої учні співвідносять зображення з відповідними видами декоративно-ужиткового мистецтва [5, с. 239].

Для розвитку критичного мислення та рефлексивних умінь ефективним є застосування інструменту формувального оцінювання «Рефлексійна мішень» (рис.2), де учні оцінюють власну діяльність і рівень засвоєння матеріалу. Учні потрібно «влучити» цеглинкою LEGO в мішень та оцінити урок [5, с.136].

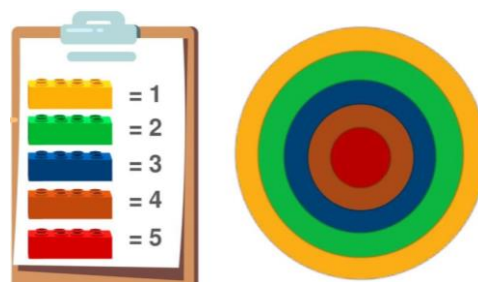

Рис. 2. Використання інструменту ФО «Рефлексійна мішень»

Мистецька грамотність учнів успішно формується під час виконання вправи «Порівняй», у якій необхідно розподілити натюрморти за теплою та холодною кольоровою гамою (рис.3) [4, с. 31].

Рис. 3. Використання інструменту ФО «Порівняй»

Особливу роль у мистецькій освіті відіграє розвиток емоційного інтелекту. Саме тому доцільним є використання вправ «Галлявина настрою» (учні обирають квітку, яка відповідає їх емоційному стану і кріплять її на магнітний фліпчарт) або рефлексії через вибір архітектурної споруди, що відповідає емоційному стану учня (рис.4) [5, с. 232].

Я спокійний Я задоволений своєю працею Мені було складно Я засмучений |

Рис. 4. Використання формувального оцінювання під час рефлексії

Дотриманню академічної доброчесності та розвитку навичок аналізу сприяють вправи на порівняння храмів різних релігій за архітектурними особливостями та зовнішнім оздобленням, вираження власних емоцій. Учням необхідно встановити відповідність між назвою та зображенням: Костел / Мечеть / Пагода / Собор (рис.5) [5, с. 255].

Рис. 5. Застосування інструменту ФО «Встановити відповідність»

Розвиток умінь добирати цифрові освітні ресурси забезпечують інтерактивні вправи LearningApps, зокрема «Види декоративно-прикладного мистецтва» та «Знайди пару» (рис. 6), що активізують пізнавальну діяльність учнів і підтримують їхню навчальну мотивацію [5, с. 224].

Рис.6. Використання вправ з LearningApps

Ефективним інструментом самооцінювання є «Формула 3–2–1», яка допомагає учням осмислити отримані знання, визначити нові ідеї та сформулювати власні запитання (рис.7) [5, с. 265].

Рис.7. Застосування інструментів самооцінювання

Використання вправи «Кольоровий код» дозволяє не лише розвивати мистецьку компетентність, а й формувати навички

комунікації, аналізу художніх образів, інтерпретації мистецьких творів і усвідомлення особливостей українського народного мистецтва (рис.8) [5, с.224].

Рис.8. Використання вправи ФО «Кольоровий код»

Позитивні результати дає також створення асоціативного куша «Види декоративно-ужиткового мистецтва», що сприяє розвитку співпраці та взаємопідтримки між учасниками освітнього процесу (рис. 9) [5, с. 214].

Рис. 9. Використання вправи ФО «Асоціативний куш»

Цікавим прикладом інтерактивної взаємодії є вправа «Парашутисти» (рис.10), яка допомагає узагальнювати знання з кольорознавства та водночас формує навички командної роботи. На різнокольорових парашутах, що роздаються дітям, записано початок виразу з образотворчого мистецтва, а на дошці, у квадратах, – правильні продовження. Діти, обговорюючи в парі, знаходять правильне продовження виразу. Кожен парашут треба «посадити» у свій квадрат. Квадрат перевертають і, якщо кольори парашута і квадрата збігаються, то відповідь є правильною [4, с. 53].

Тема» Кольорознавство»

Вирази (на парашутах)

Вирази (на дошці)

Рис. 12. Використання вправи ФО «Квіткова галявина»

Узагальнюючу рефлексію доцільно проводити за допомогою прийому «Рефлексія ВАК», який активізує сенсорне сприйняття та сприяє усвідомленню отриманого досвіду (рис. 13). Учитель ставить три запитання:

Чого ви навчилися на уроці, використовуючи очі?

Чого ви навчилися на уроці, використовуючи вуха?

Чого ви навчилися на уроці, використовуючи тіло? [5, с. 151]

Рис. 13. Використання вправи ФО «Рефлексія ВАК»

Під час узагальнюючої рефлексії використовуємо «*Рефлексію ВАК*» – прийом рефлексії, де учні згадують, що вони отримали, про дізнаються завдяки різним сенсорним каналам, своїм відчуттям, своїм органам чуття.

Проведення майстер-класів (рис.14). і демонстрація алгоритмів виконання практичних робіт, на наше переконання, є важливими показниками мистецької компетентності педагога, оскільки дозволяє продемонструвати правильність виконання роботи [5, с.187].

Рис.14. Проведення майстер-класів

Для аналізу активності та ефективності навчальної діяльності доцільно використовувати техніку формувального оцінювання «Статуя», що дозволяє візуалізувати рівень розуміння матеріалу та зацікавленості учнів. Шкала оцінювання може бути представлена певними позначками у просторі приміщення, наприклад, зробити хрест, розділивши середовище на 4 квадрати, де: одна вісь – розуміння матеріалу (перехід від «я все розумію» до «я нічого не розумію»), а друга вісь – інтерес до теми (перехід від «тема нудна» до «тема захоплива») [4, с.87].

Отже, використання сучасних інноваційних та інтерактивних форм, методів і технологій сприяє розвитку мистецької компетентності педагога, організації освітнього процесу на компетентнісних засадах та створенню безпечного, емоційно підтримувального освітнього середовища.

Переконані, що поєднання мистецьких практик, цифрових технологій та інструментів формувального оцінювання дозволяє не лише підвищити якість освітнього процесу, а й створити умови для творчої самореалізації здобувачів освіти та професійного зростання педагога.

Водночас практика впровадження формувального оцінювання засвідчує необхідність подальшого пошуку ефективних методичних рішень, здатних забезпечити цілісний розвиток особистості учня в сучасному освітньому просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.
2. Концепція «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14. 12. 2016 № 988-р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KR160988?an=2> (дата звернення: 07.05.2026).
3. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» / наказ МОН України від 29 .08. 2024 № 1225.
4. *Формувальне оцінювання мистецької освітньої галузі НУШ: адаптаційний цикл: методичний посібник* / за заг. ред. Л.В. Серих; КЗ Сумський обласний

III Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Нова українська школа: досвід, розвиток, перспективи, трансформація» 15 травня 2026 р.

інститут післядипломної педагогічної освіти, кафедра теорії і методики змісту освіти. Суми: НВВ КЗ СОППО. 2023. 101 с.

5. *Формувальне оцінювання навчальних досягнень з мистецтва НУШ: другий цикл базової середньої освіти: навч.-метод. посібник / за заг. ред. Л.В. Серих, к. пед. наук, доцента, завідувачки кафедри теорії і методики змісту освіти КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. Суми: НВВ КЗ СОППО. 2024. 323 с.*

Січка Вікторія,

кандидат психологічних наук,
завідувачка кафедри педагогіки, психології
та освітнього менеджменту
Комунального закладу «Закарпатського інститут
післядипломної педагогічної освіти» ЗОР,
Ужгород, Україна
viktoriasichka7@gmail.com

Беднар Тамара,

старший викладач кафедри
педагогіки, психології та освітнього менеджменту
Комунального закладу «Закарпатського інститут
післядипломної педагогічної освіти» ЗОР,
Ужгород, Україна

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА В НУШ

***Анотація.** У статті розглянуто психологічний супровід як важливий чинник професійного розвитку педагога в умовах реалізації концепції Нової української школи. Проаналізовано основні психологічні аспекти професійного становлення вчителя, чинники, що сприяють або перешкоджають професійному зростанню, а також сучасні форми підтримки педагогів. Представлено результати анкетування педагогічних працівників щодо факторів професійного розвитку та окреслено ефективні практики формування індивідуальної траєкторії професійного зростання. Обґрунтовано необхідність системного психологічного супроводу як умови професійної самореалізації, емоційної стійкості та збереження психоемоційного благополуччя педагога.*

***Ключові слова:** психологічний супровід, професійний розвиток педагога, НУШ, професійна траєкторія, емоційна стійкість, супервізія, коучинг, професійне вигорання.*

Професійний розвиток педагога є одним із ключових чинників забезпечення якості освіти в Україні. В умовах суспільних трансформацій, освітніх реформ, цифровізації та воєнного стану педагоги стикаються з новими викликами, що потребують постійного оновлення професійних компетентностей, адаптації до